

Εισαγωγή στην Φιλοσοφία του Αθλητισμού

Οι θεωρίες για τον Αθλητισμό

Οι διαφάνειες έχουν στηριχθεί στο:

Devine, John William and Francisco Javier Lopez Frias, "Philosophy of Sport", The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Fall 2020 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/fall2020/entries/sport/>>.

Οι φιλοσοφικές θεωρίες για τα σπορ και τον αθλητισμό

Οι φιλοσοφικές θεωρίες για τα σπορ και τον αθλητισμό διακρίνονται σε περιγραφικές και κανονιστικές

Οι περιγραφικές θεωρίες προσπαθούν να κάνουν μια ακριβή περιγραφή των κεντρικών εννοιών του αθλητισμού

Οι κανονιστικές θεωρίες προσπαθούν να παράσχουν μια περιγραφή του πώς θα έπρεπε να είναι τα σπορ και ο αθλητισμός

Οι φιλοσοφικές θεωρίες για τα σπορ και τον αθλητισμό

Οι κανονιστικές θεωρίες διακρίνονται σε είτε σε δύο κατηγορίες

- 1) Σε αυτές που στηρίζονται στην θέση ότι η δράση των ανθρώπων δεν εξαρτάται από τις επιθυμίες τους αλλά από αντικειμενικούς και εξωτερικούς ως προς αυτούς λόγους (**externalism**)
- 2) Σε αυτές που στηρίζονται στην θέση ότι η δράση των ανθρώπων δεν εξαρτάται από τις επιθυμίες τους και τους στόχους τους (**internalism**)

Οι φιλοσοφικές θεωρίες για τα σπορ και τον αθλητισμό

Ας φανταστούμε για παράδειγμα έναν που ασκείται για λόγους υγείας!

Ο επηρεασμένος από τον ιντερναλισμό θα ισχυρισθεί ότι ο λόγος για τον οποίο ασκείται ο ασκούμενος είναι γιατί επιθυμεί να είναι υγιής

Ο επηρεασμένος από τον εξτερναλισμό θα ισχυρισθεί ότι ο λόγος για τον οποίο ασκείται ο ασκούμενος είναι γιατί η προαγωγή της υγείας είναι αντικειμενικά ορθή πράξη

Λόγοι vs Αιτιών

Προσοχή μιλήσαμε για λόγους και όχι για αιτίες. Ποια πιστεύεται ότι είναι η διαφορά στους δύο όρους;

Είναι οι παρακάτω προτάσεις σωστές;

- Η αιτία που θα βγω το βράδυ με τους φίλους μου είναι για να διασκεδάσω
- Ο λόγος που τα αντικείμενα πέφτουν προς τα κάτω είναι η βαρύτητα

Λόγοι vs Αιτιών

Ο όρος «Λόγος» έχει πολλές σημασίες.

Στην αρχαιότητα οι Στωικοί τον χρησιμοποιούν όταν θέλουν να αναφερθούν στην θεία τάξη. Ο Πλάτωνας στις νοητικές ρυθμιστικές αρχές που λειτουργούν στον αισθητικό κόσμο ή στο διανοητικό μέρος της ψυχής. Για τον Αριστοτέλη ο λόγος σημαίνει λογική ικανότητα αλλά και εξήγηση σε πρώτες αρχές. Λόγος όμως σημαίνει και σχέση και αναλογία. Στις μέρες μας σημαίνει και ομιλία. Το κοινό όλων των σημασιών όμως είναι η σχέση.

Λόγοι vs Αιτιών

Στην περίπτωση που δικαιολογούμε πράξεις αναφερόμαστε σε λόγους για δράση.

Για παράδειγμα λέτε ότι ο λόγος που έρχεστε σε αυτό το μάθημα είναι γιατί θέλετε να συμπληρώσετε κάποιες πιστωτικές μονάδες με μαθήματα επιλογής. Δεν λέτε ότι η αιτία που έρχεστε σε αυτό το μάθημα είναι γιατί θέλετε να συμπληρώσετε κάποιες πιστωτικές μονάδες με μαθήματα επιλογής

Οι φιλοσοφικές θεωρίες για τα σπορ και τον αθλητισμό

Οι θεωρίες που έχουν επηρεαστεί από τον εξτερναλισμό αντιλαμβάνονται τον αθλητισμό ως αντανάκλαση ευρύτερων κοινωνικών φαινομένων. Έντονα επηρεασμένοι από τον μαρξισμό και τον δομισμό, οι φιλόσοφοι αυτοί θεωρούν ότι η φύση των σπορ και του αθλητισμού καθορίζεται από αρχές άλλων πρακτικών ή της ευρύτερης κοινωνίας

Οι φιλοσοφικές θεωρίες για τα σπορ και τον αθλητισμό

Ο William J. Morgan (1994) προσδιορίζει τρεις γενικές θεωρίες επηρεασμένες από τον εξτερναλισμό:

- Την «θεωρία της εμπορευματοποίησης»,
- την «θεωρία της Νέας Αριστεράς» και
- την «θεωρία της ηγεμονίας»

Morgan, W. J., (1994). *Leftist Theories of Sport: A Critique and Reconstruction*. Champaign: University of Illinois Press

Θεωρία εμπορευματοποίησης

Στη θεωρία της εμπορευματοποίησης, ο αθλητισμός γίνεται αντιληπτός ως εμπόρευμα με αξία χρήσης και ανταλλαγής. Όταν ο αθλητισμός εμπορευματοποιείται, δεν θεωρείται ότι έχει εγγενή χαρακτηριστικά αξία προστασίας, αλλά αποκλειστικά και μόνο σύμφωνα με το οικονομικό κέρδος που μπορεί να αποφέρει (Sandel, 2012)

Sandel, M. J., (2012). *What Money Can't Buy: The Moral Limits of Markets*. New York: Farrar, Straus & Giroux.

Θεωρία Νέας Αριστεράς

Στη θεωρία της Νέας Αριστεράς, ο αθλητισμός προσεγγίζεται υλιστικά εστιάζοντας στο ρόλο που παίζει ο αθλητισμός στη γένεση και την αναπαραγωγή της κοινωνικής ιστορίας, κυρίως διερευνώντας τη σχέση μεταξύ εργασίας, οικονομικής υποδομής και αθλητισμού (Beamish, 1981; Brohm, 1978; Rigauer, 1981)

Beamish, R., (1981). Central Issues in the Materialist Study of Sport as a Cultural Practice, in S. Greendorfer and A. Yiannakis (eds.), *Sociology of Sport: Diverse Perspectives*. New York: Leisure Press, 34–42.

Brohm, J-M., (1978). *Sport: A Prison of Measured Time*. London: Ink Links.

Rigauer, B., (1981). *Sport and Work*. New York: Columbia University Press.

Θεωρία της Ηγεμονίας

Οι θεωρίες της ηγεμονίας του αθλητισμού επιτίθενται στον αναγωγικό και ντετερμινιστικό χαρακτήρα των αναλύσεων της Νέας Αριστεράς για τον αθλητισμό. Οι θεωρητικοί της ηγεμονίας, όπως ο Richard Gruenau (1983) και ο John Hargreaves (1986), διερευνούν το ρόλο που διαδραματίζουν οι πολιτισμικές πρακτικές και διαδικασίες στη διαμόρφωση της φύσης των αθλητικών πρακτικών, ενώ παράλληλα τονίζουν την αξία της ανθρώπινης δράσης

Gruneau, R.S, (1983). *Class, Sports, and Social Development*. Amherst: University of Massachusetts Press.

Hargreaves, J., (1986). *Sport, Power and Culture*. New York: St. Martin's.

Οι φιλοσοφικές θεωρίες για τα σπορ και τον αθλητισμό

Οι θεωρίες που έχουν επηρεαστεί από τον ιντερναλισμό δεν αντιλαμβάνονται τον αθλητισμό ως κάτι που έχει εξωτερική αξία και δεν τον αναλύουν με βάση άλλες κοινωνικές πρακτικές ή ιστορικές διαδικασίες. Αντίθετα, στοχεύουν στον εντοπισμό των ιδιαίτερων αξιών και σκοπών του αθλητισμού που τον διαφοροποιούν από άλλες κοινωνικές πρακτικές. Οι υποστηρικτές αυτών των θεωριών αναγνωρίζουν την επιρροή άλλων πρακτικών και της ευρύτερης κοινωνίας στον αθλητισμό, αλλά υποστηρίζουν ότι ο αθλητισμός είναι μια πρακτική με τη δική της ξεχωριστή αξία και εσωτερική λογική

Οι φιλοσοφικές θεωρίες για τα σπορ και τον αθλητισμό

Έτσι, ο πρωταρχικός στόχος αυτών των θεωριών είναι η αποκάλυψη των εγγενών κανονιστικών αρχών του αθλητισμού. Ένα κεντρικό καθήκον στο πλαίσιο της φιλοσοφίας του αθλητισμού ήταν η ανάπτυξη μιας επαρκούς κανονιστικής θεωρίας του αθλητισμού βασισμένη στον ιντερναλισμό

Οι φιλοσοφικές θεωρίες για τα σπορ και τον αθλητισμό

Οι θεωρίες που έχουν επηρεαστεί από τον ιντερναλισμό διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες

- Στις φορμαλιστικές
- στις συμβασιοκρατικές και
- Στις τυπικής σημασιοκρατίας

Οι φιλοσοφικές θεωρίες για τα σπορ και τον αθλητισμό

Οι φορμαλιστικές θεωρίες αντιλαμβάνονται ως τα σπορ ως συγκροτούμενα αποκλειστικά από γραπτούς κανόνες: ένα άθλημα είναι απλώς το σύνολο των γραπτών κανόνων που τα διέπουν

Οι συμβασιοκράτες αναγνωρίζουν την κανονιστική σημασία κάποιων επιπλέον κανόνων

Οι τυπικοί σημασιοκράτες αντιλαμβάνονται τα σπορ ως συγκροτούμενα από κανόνες, συμβάσεις, καθώς και από υποκείμενες εγγενείς αρχές

Οι επόμενες διαφάνειες έχουν στηριχθεί στο:

Reid, H. L. (2009). Sport, Philosophy, and the Quest for Knowledge. *Journal of the Philosophy of Sport*, 36(1), 40-49, DOI: 10.1080/00948705.2009.9714744

Μεταφυσικά ερωτήματα: Τι είναι σπορ

Ο Σωκράτης συνήθως ξεκινούσε τις φιλοσοφικές συζητήσεις με μία ερώτηση του τύπου "Τι είναι το x;"

Πρόκειται για μια ερώτηση μεταφυσικής που αφορά την θεμελιώδη φύση των πραγμάτων, και έτσι, η αντίστοιχη ερώτηση που θα έκανε ο Σωκράτης σε μια μεταφυσική συζήτηση για τα σπορ θα ήταν απλά "Τι είναι τα σπορ;".

Μεταφυσικά ερωτήματα: Τι είναι σπορ

Θα μπορούσε κάποιος να απαντήσει στην ερώτηση κατονομάζοντας διάφορα σπορ;

Π.χ. Σπορ είναι το μπάσκετ, το βόλεϊ, το ποδόσφαιρο, το τένις, το άλμα σε ύψος και το κολύμπι.

Καταδεικτικός ορισμός

Ο καταδεικτικός ορισμός είναι ένας από τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να ορίσουμε τα **αισθητηριακά δεδομένα**. Περιλαμβάνει όλους τους μη – προφορικούς, μη – λεκτικούς ορισμούς.

Τα συστατικά στοιχεία του είναι:

- 1) Μία δεικτική κίνηση (χειρονομία).
- 2) Αυτό που δείχνεται και λειτουργεί ως υπόδειγμα
- 3) Τυπικές εκφράσεις με τις οποίες δίνεται ένας καταδεικτικός ορισμός. (π.χ: «Αυτό είναι κόκκινο»)

Μεταφυσικά ερωτήματα: Τι είναι σπορ

Αυτή όμως η προσέγγιση παρουσιάζει προβλήματα. Καταρχάς, υπάρχουν ενστάσεις σχετικά με το αν δραστηριότητες, όπως το ψάρεμα, το μπόουλινγκ και η ορειβασία, είναι σπορ. Επιπλέον για να απαντηθεί το ερώτημα "Τι είναι τα σπορ;", πρέπει να συμφωνήσουμε σχετικά με τα χαρακτηριστικά που θεωρούμε ουσιώδη στα σπορ. Χρειαζόμαστε έναν ορισμό που να απαριθμεί τις αναγκαίες και επαρκείς συνθήκες για να χαρακτηριστεί κάτι ως σπορ.

Ζήτημα Ορισμού

Στην φιλοσοφία αποτελεί πρόβλημα μας το να ορίσουμε έννοιες ή να καθορίσουμε το νόημα όρων.

Καταρχάς τι εννοούμε λέγοντας έννοιες; Τα σπορ είναι όρος, είναι λέξη, είναι έννοια;

Ας συμφωνήσουμε ότι οι έννοιες μπορούν να θεωρηθούν ως τα νοήματα όρων και είναι συστατικά στοιχεία της σκέψης μας. Εκφράζουμε μια σκέψη όπως για παράδειγμα το «ποδόσφαιρο είναι σπορ». Η έκφραση «είναι σπορ» είναι το κατηγορημα και η λέξη «σπορ» εκφράζει μία έννοια.

Ζήτημα Ορισμού

- ❑ Ο Αριστοτέλης ορίζει ως ορισμό την δήλωση των θεμελιωδών/ουσιαστικών χαρακτηριστικών που κάνουν μια κλάση πραγμάτων να διαφέρουν από άλλα πράγματα
- ❑ Για τον Αριστοτέλη είναι σημαντικό να δίνεις σωστό ορισμό στις έννοιες γιατί μόνο έτσι τις κατανοείς
- ❑ Ένας σωστός ορισμός περιέχει δύο πράγματα.

Ζήτημα Ορισμού

1. Την γενική κατηγορία των πραγμάτων στην οποία ανήκει η συγκεκριμένη κλάση των πραγμάτων και που την αποκαλεί γένος. Για παράδειγμα η κλάση των πραγμάτων άνθρωποι ανήκει στην γενική κατηγορία ή γένος των ζώων.
2. Το στοιχείο που χαρακτηρίζει την συγκεκριμένη κλάση πραγμάτων από τα άλλα πράγματα που εμπεριέχει το γένος και που το αποκαλεί ειδοποιό διαφορά. Για παράδειγμα η ειδοποιός διαφορά των ανθρώπων από το γένος των ζώων είναι η λογική.

Μεταφυσικά ερωτήματα: Τι είναι σπορ

Ορισμένοι ισχυρίζονται ότι ένας ακριβής ορισμός των σπορ είναι όχι μόνο αδύνατος αλλά και ανεπιθύμητος. Και αυτό γιατί πρώτον μπορούμε να κατανοήσουμε τα πράγματα χωρίς να τα ορίσουμε (πράγματι, χρειαζόμαστε μια προ-υπάρχουσα κατανόηση μόνο και μόνο για να ελέγξουμε τον ορισμό), και δεύτερον επειδή η σκέψη ότι έχουμε ορίσει τα σπορ μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι κατανοούμε τα σπορ και επομένως δεν χρειάζεται να σκεφτούμε περαιτέρω.

Μεταφυσικά ερωτήματα: Τι είναι σπορ

Το σημαντικό που θα πρέπει να θυμόμαστε είναι ότι πρέπει να θέτουμε και να διερευνούμε επανειλημμένα το ερώτημα "Τι είναι σπορ;" παρά να βρούμε μια οριστική απάντηση. Ακριβώς όπως η ντρίμπλα, το σουτ και η πάσα περιλαμβάνουν τις "βασικές αρχές" της καλαθοσφαίρισης, η αντιγνωμία για το τι είναι και τι δεν είναι σπορ, η συνεχής διαπραγμάτευση των ουσιωδών χαρακτηριστικών των σπορ, και η σύγκριση των θεωριών για τη φύση τους αποτελούν τα "βασικά" της φιλοσοφίας του αθλητισμού και των σπορ.

Μεταφυσικά ερωτήματα: Τι είναι σπορ

Μια κλασική στην φιλοσοφία του αθλητισμού προσέγγιση στο ερώτημα «τι είναι σπορ» είναι η διαπραγμάτευση της σχέσης μεταξύ των Play, game και sport

Μεταφυσικά ερωτήματα: Τι είναι σπορ

Υπάρχει πρόβλημα του πως θα αποδώσουμε στα Ελληνικά τους όρους *play*, *game* και *sport*

Γιατί νομίζετε;

Σας ευχαριστώ πολύ